

Г. КОВТУН

НОБЕЛІАНА – 2007

Чергова, 106-а Нобеліана поповнила список лауреатів новими іменами. Після тривалого обговорення претендентів на найпрестижнішу наукову премію оголошено прізвища переможців у галузі хімії, фізики, фізіології та медицини, миру, літератури, економіки. Церемонія нагородження відбудеться 10 грудня у Стокгольмі, у день смерті засновника премії хіміка-винахідника Альфреда Нобеля (1833–1896). Розмір нагороди цьогоріч становитиме 10 млн. шведських крон (близько 1,52 млн. дол. США). Разом з чеками лауреати одержать золоті медалі із зображенням Альфреда Нобеля та дипломи.

МЕДИЦИНА ТА ФІЗІОЛОГІЯ: ГЕНЕТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Маріо Капеччі

Олівер Смітіс

Мартін Еванс

Премії удостоєно американських учених Маріо Капеччі (Mario R. Capecchi) та Олівера Смітіса (Oliver Smithies), а також британця Мартіна Еванса (Martin J. Evans) «за дослідження основ введення специфічних генетичних модифікацій в організми мишей шляхом використання стовбурних клітин ембріонів», говорить в прес-релізі Нобелівського комітету. Зокрема, мова йде про розробку спла-

нованого способу «виключати» ті або інші гени в клітинах зародку мишей (методика одержала поширену назву «генетичного планування»/«gene targeting» та «генетичного нокауту»/«gene knockout»). Завдяки цій методиці вчені вже мають можливість одержувати клітинні лінії із заданими фізіологічними особливостями, що дає можливість створювати експериментальні моделі багатьох генетично зумовлених захво-

© КОВТУН Григорій Олександрович. Член-кореспондент НАН України. Заступник директора Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України (Київ). 2007.

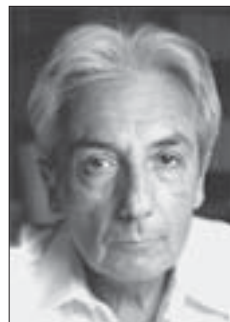
рювань людини — раку, діабету, муковісцидозу, порушень серцево-судинної системи тощо. Зрозуміло, що клінічні випробування цієї методики потребують багато часу, адже відомо, що досліди зі стовбуровими клітинами, котрі можна одержувати з людських ембріонів, на сьогоднішній день заборонені повсюдно.

70-річний Маріо Капеччі, відомий генетик з Університету Юти в Солт-Лейк-Сіті, розділить престижну премію і нагороду з 82-річним Олівером Смітсом (він народився у Великій Британії, зараз викладає в Університеті Північної Кароліни в Чепел-Хілл) і 66-річним сером Мартіном Евансом з Університету Кардіффа в Уельсі.

ФІЗИКА: ВІДКРИТТЯ ЕФЕКТУ ГІГАНТСЬКОГО МАГНІТНОГО ОПОРУ

Премію присуджено французу Альберту Ферту (Albert Fert) і німцю Петеру Грюнбергу (Peter Grünberg) «за відкриття ефекту гігантського магнітного опору». Цей ефект дає змогу створювати структури, у яких незначна зміна магнітного поля приводить до значної зміни електричного опору системи. Відкриття автори зробили не залежно один від одного ще в 1988 р. У повідомленні Нобелівського комітету воно віднесено до сфери нині популярних нанотехнологій. Виявлений ефект знайшов широке практичне застосування при розробці комп'ютерних жорстких дисків зі зменшеними розмірами і збільшеною ємністю. Перші системи зчитування інформації на основі ефекту гігантського магнітного опору були створені в 1997 р. і стали промисловим стандартом.

Альберт Ферт народився в 1938 р. (м. Каркасон, Франція). Працює в Паризькому університеті.

Альберт Ферт

Петер Грюнберг

Петер Грюнберг народився в 1939 р. (м. Пільзень, Німеччина). Працює в дослідницькому центрі німецького міста Юліх.

За своє відкриття Ферт і Грюнберг уже одержали чимало престижних премій. Так, вони стали лауреатами Фонду Вольфа з фізики (2006 р.). А до цього їхня робота була відзначена Американським і Європейським фізичними товариствами, а також Міжнародним союзом з фізики та прикладної фізики.

ХІМІЯ: МЕХАНІЗМИ РЕАКЦІЙ НА ПОВЕРХНІ КАТАЛІЗАТОРІВ

Лауреат у цій номінації — німець Герхард Ертль (Gerhard Ertl) — «за дослідження хімічних процесів на твердих поверхнях». У повідомленні Нобелівського комітету наголошено, що успіхи Ертля допомогли створити технології, які використовуються в багатьох галузях промисловості. В першу чергу, на його розробках ґрунтуються сучасні

фізико-хімічні уявлення про механізм дії гетерогенних (твердих) каталізаторів, таких як: синтезу аміаку, електродів до паливних комірок, допалювання вихлопних газів двигунів

Герхард Ертль

тощо. Роботи цього хіміка дали можливість розібратися в багатьох аспектах механізму хімічного каталізу. Наприклад, ще на початку минулого століття видатний американський учений, лауреат Нобелівської премії Ірвін Ленгмюр (1881–1957) створив теорію каталізу, засновану на двох механізмах. Відповідно до першого, під час хімічної реакції молекули взаємодіють в адсорбційному шарі на поверхні катализатора. Другий – досить складний механізм названо ударним. Його головна суть полягає в тому, що реакція відбувається не тільки на поверхні катализатора. Принципово важливо, що саме цей варіант і був зрештою визнаний хіміками, а перший відхилено. Ертль експериментально спростував ці класичні уявлення. Він показав, що все навпаки: працює саме перший механізм. Це стало фундаментальним відкриттям, що сьогодні вважається єдино вірним. Або інша робота Ертля, що стала ще одним проривом у хімії, – відкриття за допомогою сучасної фотоелектронної мікроскопії раніше невідомого явища. Учений уперше в світі спостерігав «портрет» хімічної реакції – так званих хімічних хвиль на поверхні катализаторів, завдяки чому вдалося ще глибше розібратися в суті каталітичної реакції.

І, дійсно, основне місце у створенні сучасних хімічних та нафтохімічних технологій належить унікальному явищу природи – каталізу. Відомо, що 80–85% промислових процесів, на частку яких приходить 70% валової хімічної продукції України, засновані саме на каталізі. Роботи, що вирізняються визначним внеском у вивчення цього явища, властивостей катализаторів різної природи (оксидні системи, металокомплекси, ферменти, суперкислоти тощо), теорії, кінетики та механізму каталітичних реакцій, переважають серед відзначених Нобелівськими преміями в галузі хімії: В. Оствальд (1909), П. Сабатьє (1912), Ф. Габер (1918), Ф. Бергіус і К. Бош (1931), І. Ленгмюр (1932), К. Циглер і Дж. Натта (1963), К.Б. Анфінсен, С. Мур і У. Стайн (1972), Дж. Ола (1994), Р. Граббс, Р. Шрок та І. Шовен (2005), Р. Корнберг (2006).

Герхард Ертль є почесним професором у берлінському Інституті ім. Фріца Габера, що входить до складу наукового товариства Макса Планка. Ертль народився і навчався у Штутгарті. Довідавшись про призначення йому найпрестижнішої премії, Ертль, якому 9 жовтня виповнилося 71 рік, зізнався, що одержав *«найкращий подарунок, який можна зробити вченому»*.

МИРОТВОРЧА МІСІЯ:

«НЕЗРУЧНА» ПРАВДА ПРО ЗАГРОЗУ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ

Лауреатами стали колишній віце-президент США Альберт Гор (Albert Arnold Gore) та Міжурядова група експертів зі зміни клімату (МГЕЗК) (Intergovernmental Panel on Climate Change) *«за їхні зусилля зі збору, аналізу та поширенню величезного обсягу інформації щодо впливу людини на зміни клімату на Землі й обґрунтування заходів, необхідних для протидії таким змінам»*. Нобелівський комітет також наголосив, що зміни клімату Землі в май-

Альберт Гор

МГЕЗК

бутньому можуть стати вкрай серйозними. Тому вже сьогодні необхідно вживати попереджувальних заходів. Насамперед суспільство має зрозуміти всю гостроту проблеми зміни клімату, що здатна не тільки істотно вплинути на умови життя людини, а й нести загрозу самому існуванню людства (через запеклі війни за мінеральні ресурси, широкомасштабні міграції населення тощо).

Альберт Гор (1948 р. н.) залишив велику політику заради активної громадської діяльності. 2007 року його фільм «Незручна правда», який попереджає людство про ре-

альну загрозу глобального потепління, відзначено «Оскаром» як краща документальна кінострічка.

Міжурядова група експертів з питань зміни клімату була створена Всесвітньою метеорологічною організацією та ООН в 1988 році. Діяльність групи базується на об'єктивній, всебічній, відкритій і прозорій оцінці кліматичних змін на основі новітньої науково-технічної та соціально-економічної інформації. Очолює групу індійський учений в галузі економіки та природних ресурсів професор Раджендра Пачаурі.

ЛІТЕРАТУРА: ЛІТОПИСИ ЖІНОЧОГО ДОСВІДУ

Щорогічний нобеліант у царині художньої літератури — британська письменниця Доріс Лессінг (Doris Lessing) отримала визнання *«за епіку жіночого образу, яка зі скепсисом і провідницькою силою досліджує розколоту цивілізацію»*. Представники колегії Нобелівського комітету назвали її *«літописцем жіночого досвіду»*.

Доріс Мей Лессінг (дівоче прізвище — Тейлор) народилася 22 жовтня 1919 р. в Персії, у місті Керманшах (сучасний Бахтаран, Іран). У 1925 р. сім'я майбутньої письменниці перебралася в Південну Родезію (зараз — Зімбабве). До 15 років Доріс вчилася в католицькій школі, але не закінчила її. Жодної формальної освіти надалі вона не здобула. В юності працювала доглядальницею, телефоністкою, журналістом. У 1949 р. вона перебралася в Лондон. В 50-х і 60-х роках була активісткою британської компартії та учасницею антиядерного руху.

В 1950 р. вийшов її перший роман «Трава співає» — своєрідна хроніка життя родезійського суспільства періоду апартеїду. Дебют письменниці прихильно сприйняла читацька аудиторія.

Доріс Лессінг

Незабаром почалася робота Лессінг над задуманою серією «Діти насильства», що складається з п'яти романів: «Марта Квест» (1952), «Підходящий шлюб» (1954), «Брижі після шторму» (1958), «Оточений сушею» (1966), «Місто при чотирьох вратах» (1969). При-

кладом творчості «нинішньої Лессінг», яку багато хто схильний іменувати шедевром, став роман «Золотий щоденник» (1962). Його дуже швидко віднесли до класики англійської жіночої літератури ХХ століття, а Лессінг стала модним автором. Її почали запрошувати читати лекції в університетах. Її проза ледь не стала еталоном для феміністок. Насправді ж письменниця до них ставиться з іронією. *«Вони хочуть, щоб я стала на їхньому боці в боротьбі за золоту зорю у світі, де не залишилося чоловіків. Вони дійсно хочуть, щоб люди робили спрощені заяви про чоловіків і жінок? Так, хочуть. З великим жалем я дійшла такого*

висновку», — говорила Лессінг в інтерв'ю газеті «The New York Times» (1982).

«Інструкція до спуску в пекло» (1971) та «Літо перед заходом» (1973) — романи, що занурюють читача в глибини розстроєної психіки й божевілля. Цикл «Канопус в Аргосі» — серія алегоричних романів про майбутнє: «Шікаста» (1979), «Шлюби між зонами три, чотири, п'ять» (1980), «Експерименти на Сиріусі» (1981), «Створення комітету представників для планети вісім» (1982). Тут персонажі — архетипи чоловіків і жінок — взаємодіють у космічному просторі, що складається із шести зон, так званих «рівнів буття». Заключний роман цього циклу «Документи, що мають відношення до сентиментальних агентів в імперії Волієн» (1983).

Роман «Гарний терорист» (1985) розповідає про групу лондонських революціонерів. «П'ята дитина» (1988) — оповідання про хлопчика-каліку, котрий перебуває на самому примітивному рівні свого розвитку. В 1996 році, після восьмирічної перерви, вийшов роман «І знову любов». В 1999 році — футурологічний роман «Мара і Ден». Роман «Бен, кинутий», продовження «П'ятої дитини», був опублікований в 2000 році. Два романи Доріс Лессінг опублікувала під псевдонімом Джейн Сомерс: «Щоденник гарної сусідки» (1983) і «Якби старість могла...» (1984).

Відома Лессінг і своїми оповіданнями. Основні збірки: «Це була країна старого вождя» (1951), «Звичка любити» (1958), «Чоловік і дві жінки» (1963), «Африканські історії» (1964), «Спокуси Джека Оркні» (1972).

Лессінг — автор чотирьох п'єс, що ставилися в англійських театрах: «Містер Доллнджер» (1958), «Кожному — своя власна пустеля» (1958), «Правда про Біллі Ньютоні» (1961) і «Гра з тигром» (1962). В 1997 р. результатом співробітництва з композитором Філіппом Глассом з'явилася опера «Шлюби між зонами три, чотири, п'ять», прем'єра якої відбулася в Німеччині.

Публіцистика Лессінг включає книги «Насамперед кішки» (1967, перероблене видання «Насамперед кішки й Руфус», 1991), а також два томи спогадів «Ідучи додому» (1957) і «У пошуках англійського» (1960).

Наприкінці 2003 року в Лондоні був опублікований збірник оповідань «Бабусі».

Доріс Лессінг — лауреат цілої низки престижних літературних нагород: іспанської премії принца Астурійського, британської премії Сомерсета Моема, італійської премії Грінцане-Кавур, німецької Шекспірівської премії Альфреда Тепфера.

В Україні, на відміну від більшості країн Європи, ще не видавалися книги Лессінг, а українська мова — одна з небагатьох європейських мов, якою ще не перекладено її літературні твори. Тож про кращих світових літераторів ми вкотре довідуємося через російське посередництво. В 1957 р. в СРСР вийшла книга Лессінг «Марта Квест», у 1958 р. — збірка з п'яти повістей. Потім, за винятком перекладів в «Иностранной литературе», кілька десятиліть тривала перерва. І лише торік видавничий холдинг «Ексмо» випустив її діалогію «П'ятий ребенок. Бен среди людей» накладом 4100 примірників.

ЕКОНОМІКА: ОСНОВИ ТЕОРІЇ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ РЕСУРСІВ

Леонід Гурвіц

Ерік Маскін

Роджер Майерсон

Премію присуджено американцям Леонідові Гурвіцу (Leonid Hurwicz), Еріку Маскіну (Eric S. Maskin) і Роджеру Майерсону (Roger B. Myerson) «за створення основ теорії оптимальних механізмів». На думку журі, теорія, запропонована Гурвіцем і надалі розвинена Маскіним та Майерсоном, допомогла «виявити ефективні торговельні механізми, схеми регулювання та процедури голосування», а також значно розширила наші знання про особливості оптимального розподілу ресурсів. Завдяки цій теорії можна відокремлювати ситуації, де працюють ринкові механізми, від тих, де ці механізми не діють. Вихідною точкою в дослідженнях авторів є припущення, що ринки не завжди функціонують так, як повинні, оскільки їхні суб'єкти мають неповну або помилкову вихідну інформацію. Така недосконалість може приводити до того, що приватний сектор буде діставати прибутки, у той час як у цілому це буде йти врозріз із суспільними інтересами.

Леонід Гурвіц народився в 1917 р. (Москва). Випускник Варшавського університету. Нині почесний професор Міннесотського університету. Під час Першої світової війни його родина переїхала до Польщі. «Я покинув Росію ще до того, як навчився

ходити, і провів юність у Польщі», – згадує він на власному веб-сайті. Коли почалася Друга світова війна, Гурвіц знаходився у Швейцарії і вже не повернувся додому. Переїхав до США. «Якби я перебував у Варшаві, то, найімовірніше, став би однією з жертв Освенціма», – пише Гурвіц. Він академік Національної академії наук США. Нагороджений Національною науковою медаллю США.

Ерік Маскін народився в 1950 р. (Нью-Йорк). Випускник Гарвардського університету. Професор. З 2000 р. працює в Інституті вищих досліджень Принстонського університету. Академік Американської академії наук і мистецтв, редактор журналу «Економічні замітки»/«Economic Letters».

Роджер Майерсон народився в 1951 р. (Бостон). Випускник Гарвардського університету. Доктор філософії та прикладної математики. Професор. Працює в Чиказькому університеті.

Офіційно премія з економіки не є однією із запроваджених Нобелем премій. Вона була заснована Банком Швеції у 1968 р. і має назву Премія Банку Швеції з економіки на знак пам'яті Альфреда Нобеля. Однак традиційно її називають Нобелівською премією з економіки.

P.S. Отже, Нобелівська премія залишається найпрестижнішою в історії науковою нагородою. Однак у неї з'являється все більше конкурентів. Певне ігнорування традицій в ієрархії світових наукових премій розпочалося 2000 року. До цього існувала чітка градація: на першому місці — Нобелівська премія, що вирізнялася і авторитетом, і грошовою винагородою. Трохи нижча за рангом була Премія японського фонду Кіото (\$500 тис.). Ще кілька нагород вважалися своєрідними провісниками Нобелівської, наприклад, близько 70% лауреатів медичної премії Альберта Ласкера (\$150 тис.) згодом ставали нобеліантами. Існували відзнаки, які відновлювали справедливість стосовно деяких галузей наук, не згаданих у заповіті Альфреда Нобеля, наприклад знаменита Філдсівська медаль з математики. Незважаючи на досить скромну винагороду (\$13 тис.), вона протягом багатьох років є чільною нагородою в цій галузі.

Останніми роками перехопити ініціативу намагається Євросоюз, стурбований відставанням європейської науки від американської, а також «утиском» європейських учених з боку нобелівських експертів. У 2000 р. ЄС заснував власну (і дорожчу на той час) наукову нагороду — Премію Декарта в мільйон євро, до того ж відразу в декількох номінаціях. Щоправда, присуджується вона не окремим ученим, а колективам зі спільних наукових проєктів.

Проте справа цим не обмежилася. Через два роки було засновано ще одну премію в 1 млн. євро. Її для вчених усього світу заснувала маленька Фінляндія. Називається вона «Міленіум» і присуджується, як зазначено в Статуті, за «технологічні відкриття». Однак, по суті, ця премія багато в чому перетинається і з Нобелівською, і з Кіото.

Російські бізнесмени також не збиралися пастити задніх на преміальній ниві і вирішили щороку дарувати російським і закордонним ученим ще по мільйону доларів, заснувавши «Глобальну енергію». А слідом за нею в Росії приспів і науковий «Тріумф» (\$50 тис.).

І на цьому преміальний бум не закінчився. Норвезька академія наук, міністерство освіти та науки Норвегії, а також Фонд Фреда Кавлі 10 вересня ц. р. офіційно оголосили про запровадження трьох нових наукових премій — в галузі астрономії, нанотехнологій та неврології. Кожні два роки за досягнення в цих галузях буде присуджуватися по \$1 млн.

Учений і філантроп Фред Кавлі народився в Норвегії. Згодом емігрував до США, де заснував корпорацію, що поставляла датчики для авіаційної та автомобільної індустрії. Компанія виявилася дуже успішною. Кавлі продав її в 2000 р. за

340 млн. доларів. Цим коштом він заснував фонд свого імені. Кавлі вважає, що його премія не буде конкурувати з Нобелівською, а скоріше послужить доповненням до неї, охоплюючи ті галузі, в яких Нобелівська премія не присуджується. «Я вирішив підтримати три галузі науки: одна займається найбільшим, друга — найменшим, третя — найскладнішим», — говорить Фред Кавлі. Висувати кандидатів на одержання премії мають право директори та професори дослідницьких інститутів. Самовисування заборонено. Заявки необхідно подати до 15 грудня 2007 р. Для кожної галузі створюється окрема комісія з провідних фахівців. Перші лауреати будуть оголошені вже в червні 2008 р. Вручатиме нагороди президент норвезької академії наук. На церемонію планується запросити короля.

Порівняння двох премій неминучі, тому Кавлі пояснює, що «ми будемо сміливішими». Очевидний натяк на те, що Нобелівськими лауреатами стають, як правило, літні вчені, котрих нагороджують за досягнення, які мали місце багато років тому. Адже сам Альфред Нобель один раз зізнався, що «він хотів би, щоб його нагорода надихала на відкриття безгрошових мрійників від науки».

Будемо сподіватися, що премія Фреда Кавлі знайде «неоспіваних героїв» і в Україні. Судячи з кількості «оспіваних», таких у нас, мабуть, чимало!

P.P.S. «Якщо здивувати все ж не виходить, то чому не спробувати розсмішити?» Саме цим питанням задалася свого часу редакція американського науково-гумористичного журналу «Історія неймовірних досліджень». Тоді й з'явилася «Ігнобелівська» або «Антинобелівська премія» (Ig Nobel Prizes). У Росії та Україні її ще називають «Шнобелівською премією». Перший рядок кодексу Ig Nobel Prizes говорить: «Кожний лауреат премії робить щось таке, що спочатку викликає в людей сміх, а потім змушує задуматися».

Шнобелівські премії присуджуються щорічно з 1991 р., їхня мета — виявлення досягнень, яких не слід повторювати. Крайні винахідники найнепотрібніших речей збираються у вишуканому театральному залі «Сандерс» Гарвардського університету для одержання чергових нагород за свої творіння.

Переможців вибирає спеціально створене журі, до якого входять авторитетні вчені (у тому числі й дійсні лауреати Нобелівської премії), письменники та інші видатні персони. Визначено понад десять різних категорій — від природничих наук до літератури та премії миру. Всі номінанти — справжні вчені, а їхні роботи опубліковано в науково-дослідних виданнях відповідної тематики. Нага-

даємо, що статут Нобелівської премії забороняє кандидатам подавати свої заявки безпосередньо до її комітету. Кандидатуру у своїй галузі можуть запропонувати лише лауреати премії колишніх років, президенти академій, літературні та наукові співтовариства. А ось висунути на Шнобелівську премію свою кандидатуру або навіть цілу команду напрочуд просто. Досить відправити інформацію про свої дослідження та винаходи на веб-сайт Шнобелівської премії.

Важко сказати, добре це чи погано, але українського представника серед «шнобеліантів» досі немає. Росія ж «засвітилася». За особливу плідність у 1992 р. було відзначено члена-кореспондента РАН завідувача лабораторії Інституту елементоорганічних сполук ім. О.М. Несмеянова РАН Юрія Стручкова (1926-1995). У період з 1981 по 1990 рр. він видав 948 наукових праць. Отже, публікував у середньому по одній науковій праці кожні 4 дні.

Сімнадцята церемонія Шнобелівської премії відбулася 4 жовтня ц. р. У номінації «медицина» лауреатами стали британський медик Брайан Уїткомб і один з сучасних шаблековтачів Ден Мейер, автори дослідження «Ковтання шпаг і його побічні ефекти». Дослідники зробили рязуче «відкриття»: шаблековтачі ризикують ушкодити горло або стравохід, якщо ковтають зброю незвичайної форми, якщо в них уже є поранення або навіть просто болить горло, якщо їх відволікають у процесі виконання трюку або, нарешті, якщо шаблековтач недосвідчений. Небезпечно також ковтати кілька клинків відразу, переконує досвід Мейера, який одного разу був змушений на цілий місяць виключити з раціону тверду їжу після такої спроби.

Премію в номінації «фізика» одержали Лакшмінараян Махадеван з Гарварда та Енріке Серда Віллабланка з Чилі за дослідження «актуальної проблеми»: утворення складок на білизні. Виявляється, механізм їх виникнення такий же, що і механізм виникнення зморшок на шкірі людини чи тварини. Автори вважають, що їм удалося описати його дуже простими математичними формулами. Нагорода у номінації «біологія» знайшла Йоханне ван Бронсвейк з Голландії, котра склала детальний перепис всіх незваних гостей, які можуть зустрічатися в людській постелі: кліщів, комах, павуків, ракоподібних, псевдо скорпіонів, бактерій, водоростей, грибів тощо. У номінації «хімія» переможцем стала Маю Ямамото з Японії, яка розробила метод одержання дезодоранту із запахом ванілі з коров'ячого гною. На її честь організатори виготовили спеціальний коктейль «Ням-ам-ото».

Лауреати номінації «лінгвістика» Хуан Торо, Хосеп Тробалон і Нурія Себастьян-Галлес із Іспанії довели, що і прославлений інтелект пацюків має свою межу: гризуни не розрізняють японської та голландської мов, якщо плівку із записом промотувати навпаки. У номінації «література» пошани удостоїлася Гленда Браун з Австралії, яка досліджувала англійський артикль the і неймовірно труднощі, які він створює при сортуванні за алфавітом.

У номінації «мир» премію присудили лабораторії імені братів Райт Військово-повітряних сил США за плани щодо створення «секс-бомби», або, точніше, «гей-бомби», що викликала б у солдатів ворожої армії сильний сексуальний потяг один до одного і тим самим деморалізувала б армію. Цю премію вручити не вдалося: ніхто з військових не побажав прийти, незважаючи на всі запрошення. Документи з докладним викладом цієї ідеї спливали завдяки лобістській організації Sunshine Project, яка виступає проти біологічної зброї, зажадала доступу до архівів, спираючись на закон про свободу інформації. На початку 2007 р. Пентагон підтвердив те, що ідея створити «гей-бомбу» дійсно розроблялася.

Лауреат у номінації «харчування» Брайан Уонсінк зі США присвятив своє дослідження людському апетиту: тарілку з томатним супом поступово наповнювали через непомітну трубочку. Експеримент показав, що в такому випадку люди з'їдали в середньому на 73% супу більше, ніж у звичайних умовах, але не вважали себе більш ситими. На думку Уонсінка, американці визначають ситість, довіряючи більше очам ніж шлунку. Премію в номінації «економіка» присудили До Ченг Сіх з Тайваню за винахід системи, що засікає банківських грабіжників за допомогою інфрачервоного датчика і ловить їх сіткою на кшталт рибальської. За даними преси, самого винахідника запросити на церемонію організаторам не вдалося. Не зловили...

Нарешті, прославилися лауреати в номінації «авіація» Патриція Агостіньо, Сантьяго Пласо і Дієго Голомбек з Аргентини, які показали, що використання препаратів від імпотенції типу знаменитої «Віагри» допомагає хом'ячкам оговтатися від 6-годинної зміни часових поясів удвічі швидше. Експериментатори не змушували хом'ячків літати в Європу, а просто вмикали і вимикали світло в потрібний час.

Не дивно, що премія Ig Nobel Prizes є такою популярною, адже відомо: гумор — єдине, що може врятувати людство від негарздів сьогодення. Що ж до нашої країни, то варто згадати свідчення відомого літературного критика і публіциста Віссаріона Белінського (1811—1848): «українців обдаровано незрівнянним гумором».